

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

GLB pilot / programma

De Marke
5 februari 2020

10.00 uur

Welkom

10.10 uur

De Marke

10.25 uur

GLB (2021 -2027)

10.35 uur

GLB pilot / Gebiedsplan

11.00 uur

Doelen en opgaven

12.00 uur

Lunch

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

GLB pilot / programma

Middag-gedeelte

De Marke
5 februari 2020

12.45 uur	Maatregeltabel toelichting Rob Geerts
kansen (voor organisaties)
13.15 uur	werksessie
14.30 uur	Terugkoppeling
14.50 uur	Afsluiting
15.00 uur	Informele afsluiting

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Gemeenschappelijk Landbouw Beleid

Nationaal Strategisch Plan

hoe Nederland de Europese
middelen voor het platteland inzet

5 februari 2020
Yvonne Geelen

GLB

- Pijler 1 - inkomensondersteuning - via RVO
- Pijler 2 - plattelandontwikkeling - provincies + RVO
 - = POP3
 - korte ketens
 - innovatieve concepten
 - ANLb
 - LEADER
 -

Verwaarding POP3

- Facilitering netwerken
- Plattelandsverbindingen
- GLB-NSP

GLB-NSP

- 7 jaar 2021 - 2027
- 777 miljoen euro per jaar
- overgangsperiode

overgangsperiode

- 2021 (en 2022?)
- huidig instrumentarium, nieuw geld
- P1: € 700 mln/jr
voortzetting huidige hectaretoeslag
- P2: € 15 mln/jr voor Gelderland
verlenging POP3

historie

VERANDERINGEN EUROPEES LANDBOUWBELEID IN VOGELVLUCHT

Het Europees landbouwbeleid (GLB) is sinds de start in 1962 meerdere malen aangepast, inspelsend op actuele behoeften in de samenleving van dat moment en soms corrigerend op onbedoelde effecten. Een belangrijke trend die sinds het einde van de vorige eeuw steeds sterker wordt is het verbinden van de toeslagen die boeren kunnen ontvangen aan het voldoen aan maatschappelijke eisen op het vlak van onder andere milieu, natuur, landschap, dierenwelzijn en volksgezondheid. De verwachting is dat deze trend nog verder zal toenemen.

1958	1962-1968	1968-1992	1992-1999	2003-2013	2014-2020	2021-2027
Start EEG: Verdrag van Rome	Opbouw GLB: markt- en prijsbeleid	Van importeur naar exporteur	Van prijsteun naar inkomstoeslag	Van inkomstoeslag naar bedrijfstoelage	Naar gelijke toeslag per lidstaat of regio	Nationaal Strategisch GLB Plan
Start EEG: • Zes landen • Eén interne markt • Eén gemeenschappelijk landbouwbeleid	Beleid gericht op: • Productiviteitsverbetering • Inkomstesteun boeren • Prijsstabilisatie • Voedselzekerheid • Redelijke voedselprijzen	Leidend tot: • Grote overschotten • Handelsconflicten • Hoge budgetlasten EU • Productiebeperkingen	Beleid gewijzigd in: • Prijsdaling producten • Directe inkomstesteun per hectare of dier op basis van productie in verliezen	Bedrijfstoelagen: • 13 nieuwe lidstaten in Centraal- en Zuid-Europa • Alle toeslagen per bedrijf gebundeld • Toeslagen overdraagbaar • Beëindiging quota	Gelijke hectaretoelagen: • Van verschillen tussen bedrijven naar gelijke toeslagen per lidstaat of regio's • Mogelijkheid overhevelen max. 15% budget toeslagen naar plattelandsbeleid	Kern nieuwe GLB: • Meer vrijheid voor de lidstaten • Voorwaarden steun boeren op niveau lidstaat • Versterken aandacht voor klimaat en milieu
Toename Maatschappelijke druk op het GLB						
Randvoorwaarden & Eisen	Kwaliteitseisen aan product	Kwaliteitseisen aan product	Vrijwillige randvoorwaarden door lidstaten inzake milieu en landschap	Verplichte randvoorwaarden via cross compliance en goede landbouw- en milieupraktijken	Vormen van vergoeding als extra randvoorwaarden	Versterkte duurzaamheidseisen basissleu en Extra aandacht voor klimaat en milieu
Vorm van steun	Prijsteun per product: • Invoerheffingen • Exportsubsidies • Interventie-aankopen	Prijsteun per product: • Invoerheffingen • Exportsubsidies • Interventie-aankopen • Beperking van omvang productie of interventie	Bedragen per dier of per hectare • Per product per regio verschillend niveau	Eén bedrijfstoelage • In bedrag per hectare gebaseerd op verliezen per bedrijf verschillend • Sinds 2000 uitbreiding met fonds voor plattelandsontwikkeling	Gelijke hectaretoelagen voor alle bedrijven, ook opengrondstuintbouw • POP2: o.a. natuur, landschap, water, innovatie en steun jonge boeren	Basisincomeesteun voor duurzaamheid • Aanvullende inkomstesteun voor ecoregelingen • 30% plattelandsontwikkeling voor klimaat, milieu

9 DOELSTELLINGEN

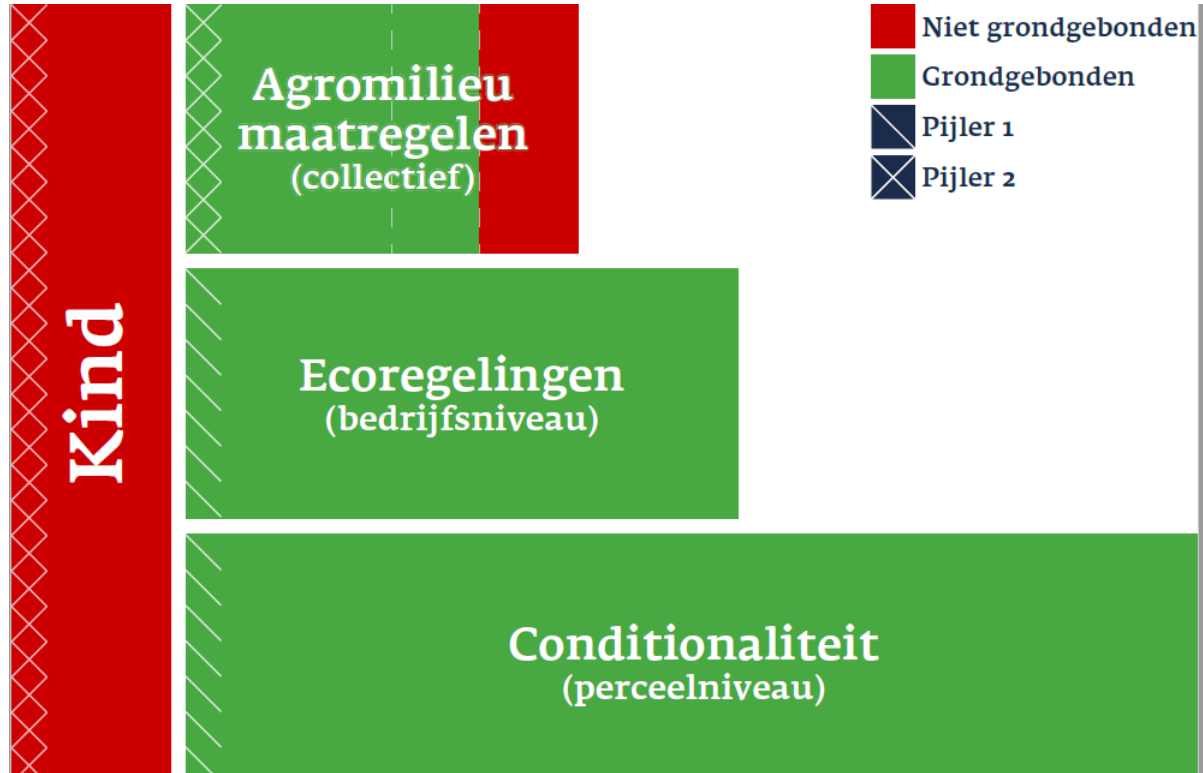
+ overkoepelend doel Kennis en Innovatie voor alle 9 thema's

voorstel nieuwe GLB

- nationale aanpak
- minder geld dan de vorige periode
- nieuw prestatie model, gericht op:
 - meer vrijheid voor de lidstaten
 - grotere ambitie voor klimaat,
leefomgeving en biodiversiteit
 - eenvoudiger
- nieuw instrument: eco-regelingen

3-lagig model

maatregelen

Koppeltabel schematisch:

	Activiteit:				
	1	2	3	..	z
Leefgebied 1	x	x			x
Leefgebied 2	x		x		x
..					
Max vergoeding €/ha					
Controle					
Baseline:					
..	x		x		x
..		x			

koppeltabel +
aanvullende lijst

discussie

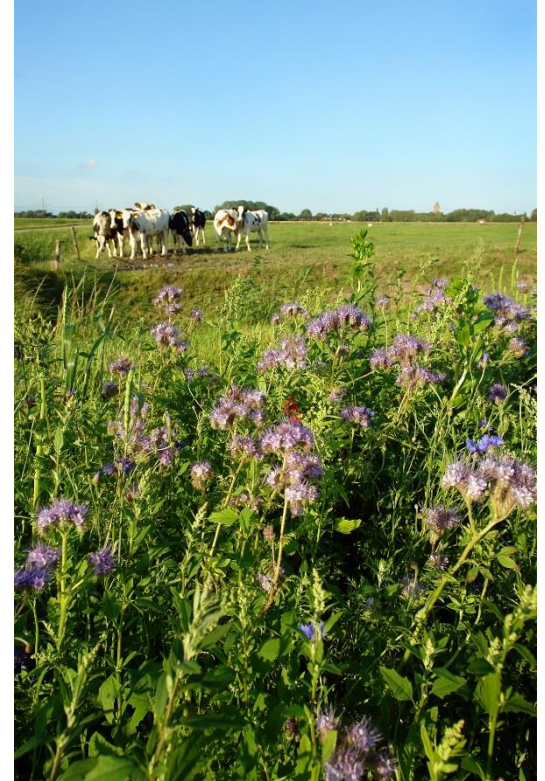
- overheveling P1 -> P2
- hoge versus lage conditionaliteit
- hoge versus lage hectaretoeslag
- welke maatregel als conditionaliteit, welke via ecoregelingen
- groeimodel: tussentijds aanpassingen
- top up
- rol van de collectieven

	A	B	C	D	
COND.					
100	50	50	50	50	300
100	75	75	75	75	400
ECOREG.					
	100	100	100	100	400
	125	125	125	125	500

communicatie

- conferentie(s)
- bijeenkomsten
- presentaties op verzoek
- beurzen, GLB-pilots
- nieuwsbrief
- website: toekomstglb.nl

GLB-pilots

Naam pilot	Focus	Trekkers
1 Met regionaal maatwerk naar een groenere akkerbouw	Regionale sturing op effectieve vergroening akkerbouw, natuurvriendelijke bouwplannen	Agrarische Natuur Oost Groningen, Flevolands Agrarisch Collectief, Poldernatuur Zeeland
2 Groen, productief en levend Limburg	Transitie natuurinclusieve landbouw stimuleren, erfbreeders betrekken, knelpunten wet- en regelgeving identificeren	Natuurrijk Limburg
3 Hoe? Zo!	Ontwikkelen, testen & demonstren planvormings- & sturingsystematiek op gebiedsniveau	Noordlike Fryske Wâlden
4 Naar 50 tinten groen in het kleinschalige cultuurlandschap	Kleinschaligheid waarderen, kringlopen sluiten	Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek
5 Vergroening van waterrijke veenweidegebieden	Stimuleren bodem- en klimaatdiensten, toetsen draagvlak, borging en beloning, afstemming met zuivelketen	Water, Land en Dijken
6 De kievit als boegbeeld voor vergroening van de melkveehouderij	Samenbrengen gebiedsopgaven rond biodiversiteit, klimaat, water en in 'Kievitlandschap', ontwikkelen sturingsmodel voor gebiedsgerichte vergroening	Noord West Overijssel
7 Sectorale bouwstenen voor bedrijfsgerichte verduurzaming in toekomst GLB	Per sector ambities boeren verkennen, focus op conditionaiteit en eco-regeling, landelijk, afstemming keteninitiatieven (biodiversiteitsmonitor)	LTO Nederland, Natuurrijk Limburg

Toekomstbestendige landbouw nieuw GLB

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

A. SCHOEMAKER

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

40 Collectieven

39 Collectieven

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Pilot: toekomstbestendige landbouw

Nieuw GLB

- Ervaring van Pilot GLB I (2010-2013)
- Slechte vergroening; niet de gewenste ontwikkeling m.n. melkveehouderij
- Landschap op waarde zetten
- Kleinschaligheid heeft de hoogste biodiversiteit (rapport SA)
- Eerste ideeën; september 2015 (overleg LNV) medio 2016 eerste aanzet

Kosten kleinschaligheid

Tabel 4.2

Bewerkingskosten ten gevolge van kleinschaligheid in de Achterhoek.

Oppervlakteklasse	Aantal hectare	Kostprijsverschil ten opzichte van gemiddelde kosten (euro/ha/jaar)
0-1 ha	4.346	1.115
1-2 ha	9.713	353
2-3 ha	11.309	149
3-4 ha	11.014	78
4-5 ha	10.075	46
5-6 ha	9.085	16
6-10 h	27.287	0
≥10 ha	61.449	0
Totaal/gemiddeld	144.278	79

Bron: Schrijver en Oosterkamp, 2011.

nale invulling vergroening GLB vanuit het perspectief van biodiversiteit Alterra 2478

Behoud kleinschaligheid is behoud biodiversiteit

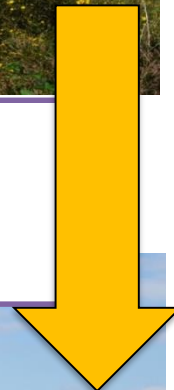

Aantasting Landschap

Afname Insecten

ZOMBIEGROND

Mislukte vergroening in de Achterhoek leidt tot monocultuur van raaigras en mais

Aantasting Landschap
door overheidsregels

GLB 2020
Vergroening

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Opzet Nieuwe GLB

3 lagen model (pijler I en II)

- Conditionaliteit (10 onderdelen; 3 niveaus: optimaal, goed en huidig)
- Eco regeling (10 opties ; 4 niveaus: basis – kringlooplandbouw)
- ANLb
- Pilot: de meeste efficiëntie behalen (landbouwpercelen)

Zie Rapport “Het GLB na 2020; mogelijkheden voor biodiversiteit, bodem en klimaat”

Opzet Nieuwe GLB / Eco regeling voorbeelden

Kamerbrief 8 mei 2019

- Verbeteren/ behoud bodemkwaliteit door telen bijv. granen
- Telen van stikstofbindende gewassen / eiwitgewassen
- Klimaatmaatregelen; verhogen grondwaterpeil
- Kruidenrijk grasland
- Landschapselementen
- Bredere akkerranden
- Maatregelen dierenwelzijn
- Duurzaamheidscertificaten

GLB-pilots

Naam pilot	Focus	Trekkers
1 Met regionaal maatwerk naar een groenere akkerbouw	Regionale sturing op effectieve vergroening akkerbouw, natuurvriendelijke bouwplannen	★ ANOG Oost Groningen, Flevoland, Zeeland
2 Groen, productief en levend Limburg	Transitie natuurinclusieve landbouw stimuleren, erfbtreders betrekken, knelpunten wet- en regelgeving identificeren	▲ Natuurrijk Limburg
3 Hoe? Zo!	Ontwikkelen, testen & demonstren planvormings- & sturingsystematiek op gebiedsniveau	● Noordlike Fryske Wâlden
4 Naar 50 tinten groen in het kleinschalige	Kleinschaligheid waarderen, kringlopen sluiten	● VALA Achterhoek
5 Vergroening van waterrijke veenweidegebieden	Stimuleren bodem- en klimaatdiensten, toetsen draagvlak, borging en beloning, afstemming met zuivelketen	● Water, Land en Dijken
6 De kievit als boegbeeld voor vergroening van de melkveehouderij	Samenbrengen gebiedsopgaven rond biodiversiteit, klimaat, water ea in 'Kievitlandschap', ontwikkelen sturingsmodel gebiedsgerichte vergroening	● Noord West Overijssel
7		

Pilot: toekomstbestendige landbouw nieuw GLB

- ***Naar vijftig tinten groen in het kleinschalige cultuurlandschap***
 - Samenwerking VALA met collectieven
 - Veluwe
 - Utrecht Oost
 - Noord Oost Twente
 - Midden Brabant
- Start maart 2019 – maart 2021
- 15 deelnemers

Pilot EU doelen

- Doelen : EU doelen in de pilot
 1. Biodiversiteit
 2. Landschap
 3. Bodem
 4. Water (kwaliteit en kwantiteit)
 5. Lucht
 6. Klimaat (mitigatie en adaptatie) (insteek EU. Commissie 40%)

Maatregelen in de pilots

- Kleinschaligheid
- Graan als krachtvoer inzetten
- Grasonderzaai promoten
- Kruidenrijk grasland
- Grasklaver
- Voederbieten
- Gewassen & Droogte
- Bodemmaatregelen (vermicompost & bokashi)

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Rol collectieven ?

NSP / Rol Collectieven mbt Eco regelingen

- (vrijblijvend) adviseren
- Sturend adviseren en vinkje voor RVO
- ~~Eindbegunstigde (zoals bij ANLb)~~
- Gebiedsplan ; samenwerken & ruimtelijk sturing
- Collectieven; bij een rol in Eco-regeling ; opschalen
Toegankelijk voor alle boeren in het werkgebied
700 == ➔ 2500
 - meer disciplines

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Pilot toekomstbestendige landbouw nieuw GLB

- Gebiedsplan / Deelgebiedsplan / Bedrijfs(natuur)plan
- Werken met producten
- Afstemgroep: olv Boerennatuur alle pilots voor input NSP

GL VALA

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Gebiedsplan

- Juiste maatregelen op de juiste landbouwpercelen
 - En aangrenzende percelen
- Coördineren in ruimtelijke sturing
- Vrijwilligheid
- Effectief / bijdrage aan EU doelen
- In overleg

Gebiedsplan

- Conditionaliteit / P I
 - Alle percelen (7 jaar)
- Eco-systeemdiensten (PI) (1-2 jaar)
 - Regionale samenwerking
- ANLb (P II) (SCAN / 7 jaar)
 - deelnemers

Gebiedsplan

Gemeenten

Provincie Gelderland

Gelders
Landschap en
Kasteelen

Waterschap
Rijn en IJssel

Landbouw

DAW

Vitens

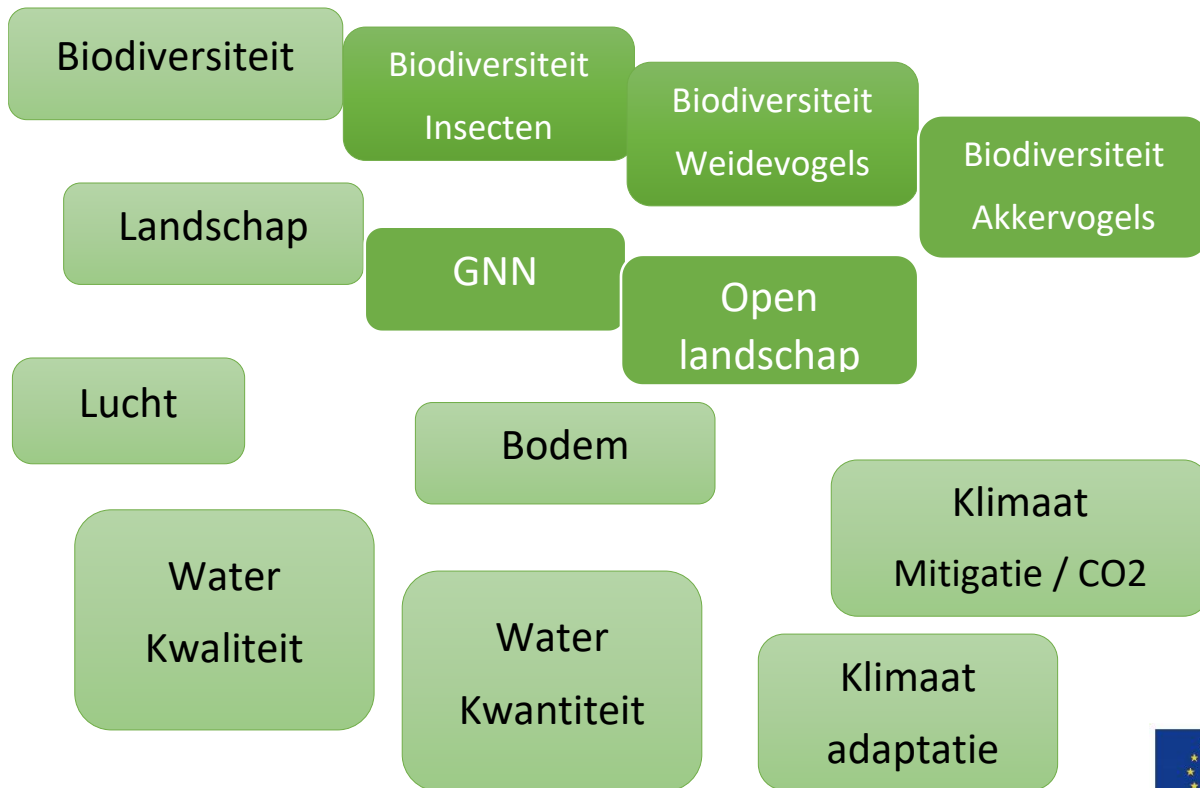
Collectief
VALA

Overige

Staatsbosbeheer

Natuurmonumenten

Gebiedsplan NSP

Gebiedsplan

overige doelen

Stikstofreductie

Beleving

Regionale afzet

Gemeentelijke

Markt

Eikenprocessierups

Regionaal

Dierenwelzijn

Gebiedsplan

belangrijk voor de boer

Past in bedrijfsvoering

Vergoeding

Kennis

Maatregel voorbeeld wandelpad

Voorbeeld ecosysteem maatregel Regionale samenwerking

LE VALA

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Presentatie doelen en opgaven

5-10 min

1. VALA
2. Waterschap
3. DAW
4. Natuurmonumenten
5. Gemeenten
6. Landbouw
7. Deelnemers

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

GLB pilot / programma

Middag-gedeelte

12.45 uur	Maatregeltabel toelichting Rob Geerts
- kansen (organisaties)
13.15 uur	werksessie
14.30 uur	Terugkoppeling
14.50 uur	Afsluiting
15.00 uur	Informele afsluiting

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Maatregeltabel

Kansen voor de doelen

- Landschap & Biodiversiteit (ruimtelijke sturing)
- Water (ruimtelijke sturing)
- Klimaat
- Bodem
- Overige

Maatregeltabel

Maatregelen (die passen in de Achterhoek) melkveehouderijen, zandgrond kleinschalig landschap	onder		NSP doelen												Andere doelen				Boer						
	Eco regeling	ANLb	Biodiversiteit	Goed voor insecten	goed voor akkervogels	goed voor weidevogels	Landschap	Bodem	bodemleven	Water kwaliteit	Water kwantiteit	Lucht	Klimaat mitigatie	Klimaat adaptatie	Stikstof reductie	Dierenwelzijn	Regionale afzet	Eikenprocessierups		Kosten / ha	Opbrengsten / ha	Kostenbesparing	Droogte maatregel	€€ uit de markt	Kennis boer
Kruidenrijke akkerrandenbeheer		ja	xx	xx	xx		xx	x	xx	x								x							
Graanteelt extensief		ja *	x	x	x		xx	x	x	x							x								
Graanteelt voor eigen krachtvoer			x		x		xx	x					x			x	x					x			x
Graanteelt met stoppels		ja	xx	x	xx		xx	x	xx								x								
Luzerne			x	x	x		x	x	x	x	x		x	x									x		
Voederbieten			x				x		x	x			x			x							x		
Kruidenrijk grasland		ja	xx	xx	x	xx	x	x	xx	x			x			x		x					x		
Inzaai grasklaver			x	x				x	x				x	x							x	x	x		
Instandhouding oud grasland			x	x		x	x	x	x	x			x												
Instandhouding landbouwkundig gebruik kleinschalige percelen			x	x	x		x																		
Graslandverzorging naast houtwallen / singels																									
Botanische akkerranden		ja	xx	xx	xx		xx	x	x	x								x							
			xx	xx	xx		xx	x	x	x								x							
			xx	xx	x		x	x	x	x								x							
Ministerie van Landbouw. and	ES 3		xx	xx	xx	xx		xx	xx				x	x									x		

Kansen door inzet van maatregelen

(5 min)

1. VALA
2. Waterschap
3. DAW
4. Natuurmonumenten
5. Gemeenten
6. Landbouw
7. Deelnemers

Werksessie Gebiedsplan

4 groepen

- Klooster
- Nettelhorst
- Rekken
- W'wijk - Aalten

Werksessie Gebiedsplan

- ANLB kaart basis
 - Landbouwpercelen / ruimtelijke sturing
 - 10% van de landbouwpercelen bestemmen
 - Gebiedsopgaven / doelen (kaarten gebruiken)
 - Ook strategische percelen in de buurt aangeven
-
- Rondje langs de tafels

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

EINDE Gebiedsplanwerksessie